

**CRNA GORA**  
**AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA**  
**I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA**

**Br. 05-19-5632-1/20**  
**Podgorica, 21.10.2020. godine**

Savjet Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, u postupku odlučivanja po Inicijativi za vršenje nadzora br. 05-19-5632-1/20 od 19.08.2020. godine podnesene od strane NVO „Centar za građansko obrazovanje“ u cilju utvrđivanja zakonitosti obrade ličnih podataka od strane Državne izborne komisije, shodno članu 56 stav 1 tačka 7, člana 71 stav 1 tačka 5 i člana 73 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti („Službeni list CG“, br. 79/08, 70/09, 44/12 i 22/17) i člana 15 stav 1 tačka 6 Statuta Agencije, na sjednici Savjeta Agencije održanoj dana 21.10.2020. godine, donio je

## **RJEŠENJE**

**I Utvrđuje se da je Državna izborna komisija suprotno Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti povjerila poslove obrade ličnih podataka u vezi birača koji su svojim potpisom podražali izbornu listu za parlamentarne izbore održane 30. avgusta 2020. godine fizičkim licima zaposlenim u Službi Skupštine Crne Gore.**

**II Zabranjuje se dalje povjeravanje poslova obrade iz stava I ovog Rješenja obrađivaču koji ne ispunjava uslove u pogledu zaštite ličnih podataka.**

## **O b r a z l o ž e n j e**

Dana 19.08.2020. godine NVO Centar za građansko obrazovanje podnio je Inicijativu za vršenje nadzora, br. 05-19-5632-1/20 kojom se, u bitnom, ukazuje na sumnje da se prilikom korišćenja softvera lica Vuka Perišića vrši neovlašćena obrada ličnih podataka za potrebe Državne izborne komisije (DIK).

S tim u vezi, pokrenut je postupak nadzora, po službenoj dužnosti, kod Državne izborne komisije, kao subjekta nadzora i shodno tome sačinjen je Zapisnik o nadzoru, br. 05-19-5632-4/20 od 07.09.2020. godine. U Zapisniku o nadzoru je, nakon utvrđenog činjeničnog stanja, konstatovano da je softversko rješenje, (računarski program u MS Accessu) na osnovu kog se vrši provjera birača koji su podržali izborne liste, što predstavlja svrhu obrade ličnih podataka, za potrebe Državne izborne komisije uradila Služba Skupštine Crne Gore na osnovu Sporazuma o stručno tehničkoj saradnji, br. 325 od 28.07.2020. godine, u skladu sa članom 17 Zakona o izboru odbornika i poslanika, a u smislu člana 16 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti koji normira povjeravanje poslova u vezi sa obradom ličnih podataka iz djelokruga rukovaoca ličnih podataka (zakonskog korisnika); da ovlašćeni službenici Službe Skupštine Crne Gore (operateri za uparivanje podataka) imaju status obrađivača ličnih podataka u smislu člana 9 st. 1 t. 5 Zakona o

zaštiti podataka o ličnosti, kojoj je Državna izborna komisija povjerila da u njeno ime vrši poslove u vezi sa obradom ličnih podataka iz njenog djelokruga vezano za koordiniranje, rad na aplikativnom rješenju, izvještavanje, unos podataka, kontrolu i uparivanje birača koji su podržali izborne liste, na osnovu pisanih Ugovora shodno čl. 16 st. 1 i 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. U nadzoru jer utvrđeno da predmetna elektronska evidencija sadrži sljedeće podatke: ime, prezime, jmb, naziv liste, broj strane na kojoj se potpis nalazi i ime operatera koji je izvršio provjeru što je u skladu sa čl. 24 st. 1 i 3 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kojim su propisane tehničke, kadrovske i organizacione mjere zaštite ličnih podataka. Nadalje, nadzorom je utvrđeno da subjekt nadzora nije vršio provjeru potpisa birača (kako je to navedeno u Zaključku sa 116 sjednice Državne izborne komisije), već se preko unosa matičnog broja birača vršila kontrola da li je lice u biračkom spisku i da li je već podržalo neku od prethodno kontrolisanih lista. Takođe, Zapisnikom o nadzoru je konstatovano, a na osnovu izjava ovlašćenih lica subjekta nadzora, da prilikom izrade softverskog programa (kreiran shodno „Sporazumu o stručno tehničkoj saradnji“, br. 00-32-5/18-175 od 22.01.2018. godine), kao i njegove modifikacije („Sporazum o stručno tehničkoj saradnji“, br. 325 od 28.07.2020. godine) od strane 11 službenika Službe Skupštine nije korišćena baza podataka iz biračkog spiska.

Nakon razmatranja spisa predmeta, Sporazuma o stručno tehničkoj saradnji i Ugovora o djelu zaključenim sa 11 lica (zaposlenim u Službi Skupštine Crne Gore) i navoda iz Zapisnika o izvršenom nadzoru, Savjet Agencije odlučio je kao u dispozitivu ovog Rješenja iz sljedećih razloga.

Zaštita podataka o ličnosti obezbjeđuje se pod uslovima i na način propisan ovim zakonom, a u skladu sa principima i standardima sadržanim u potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava (čl. 1). Po ovom zakonu obavezni su da postupaju rukovaoci zbirki ličnih podataka koji obrađuju lične podatke na teritoriji Crne Gore ili van Crne Gore gdje se u skladu sa međunarodnim pravom primjenjuju propisi Crne Gore (čl. 5 st. 1 Zakona). Državna izborna komisija, kao zakonski korisnik evidencije birača koji su podržali izborne liste, ima status rukovaoca prilikom dalje obrade ove kategorije ličnih podataka u smislu čl. 4a st. 2 ovog Zakona, koja je obavezna da obezbijedi, da kad sama vrši obradu ličnih podataka ili kad se ti podaci obrađuju u njeno ime, da se ta obrada vrši na pošten i zakonit način (čl. 2 st.1 ) uvažavajući načela proporcionalnosti i svrhovitosti ličnih podataka (čl. 2 st. 2) na osnovu st. 3 ovog člana Zakona.

Shodno članu 4 Zakona zaštita ličnih podataka obezbjeđuje se svakom licu bez obzira na državljanstvo, prebivalište, rasu, boju kože, pol, jezik, vjeru, političko i drugo uvjerenje, nacionalnost, socijalno porijeklo, imovno stanje, obrazovanje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo.

Imajući u vidu prednje izložene propise kao i navode iz predmetnog Zapisnika o nadzoru, Savjet Agencije smatra da je nepravilno primijenjeno materijalno pravo u odnosu na odredbe Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, čija je primjena bila predmet

nadzora, naročito u dijelu zakonitosti povjeravanja poslova obrade u konkretnom slučaju.

Zapisnikom o nadzoru je konstatovano da su dana 28.07.2020. godine Državna izborna komisija i Služba Skupštine zaključili „Sporazum o stručno tehničkoj saradnji“, pod br. 325 (zaveden U DIK-u) shodno kojem je vršena obrada ličnih podataka birača koji su podržali izborne liste za ove izbore. Predmetni Sporazum, koji sadrži tri člana, nema bliže odredbe koje se odnose u kojem dijelu se pruža stručna odnosno tehnička pomoć od strane Službe Skupštine Crne Gore, a naročito ne postoji odredba da pružanje stručne pomoći od strane Stručne službe Skupštine podrazumjeva obradu ličnih podataka, iako se, iz spisa predmeta zaključuje, da je na 116. sjednici DIK-a koja je održana 10.07.2020. godine, dakle 18 dana prije potpisivanja Sporazuma o stručno i tehničkoj saradnji, između ostalog, zaključeno (tačka Ad-5) „.....*Za provjeru potpisa koristiće se softversko rješenje Vuka Perišića, šefa Odsjeka za informaciono komunikacione tehnologije Skupštine Crne Gore. Perišić će koordinirati predstavnike Stručne Službe Skupštine koji će unositi podatke u aplikaciju i podnositi izvještaje o provjeri potpisa podrške izbornim listama*“, iz čega nedvosmisleno proizilazi da se stručna pomoć odnosi, u najvećoj mogućoj mjeri, na obradu ličnih podataka birača koji su svojim potpisom podržali izborne liste, što je i u postupku nadzora nesporno utvrđeno. Kod takvog stanja stvari jasno je da se članom 17 Zakona o izboru odbornika i poslanika ne uređuju uslovi za povjeravanje poslova obrade ličnih podataka iz svoje nadležnosti drugom organu, već su organi dužni, u skladu sa zakonom, da pružaju stručnu i tehničku pomoć organima za sprovođenje izbora i da im dostavljaju podatke potrebne za rad, iz domena svoje nadležnosti. Imajući u vidu načelo zakonitosti obrade ličnih podataka iz člana 2 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti jasno proizilazi da predmetni Sporazum ne može biti pravni osnov za obradu ličnih podataka, niti davanje stručne i tehničke pomoći može podrazumijevati povjeravanje poslova obrade ličnih podataka između dva javnopravna organa na osnovu člana 16 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, jer isto mora proizilaziti iz tačno određene zakonske norme.

Nadalje, u nadzoru je pogrešno primjenjeno materijalno pravo i u dijelu konstatacije da je na osnovu Sporazuma o stručno tehničkoj saradnji između Državne izborne komisije i Službe Skupštine Crne Gore, Državna izborna komisija, kao naručilac posla, zaključila Ugovor o djelu sa 11 lica zaposlenih u službi Skupštine Crne Gore, kao poslenika, saglasno čl. 16 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, koji za naručioca obavljaju poslove vezano za koordiniranje, rad na aplikativnom rješenju, ažuriranja portala potpisi dik.co.me, numerisnja predatih listi, izvještavanje, unos podataka kontrola i uparivanje, te da ova lica, u konkretnom slučaju, imaju status obrađivača u smislu člana 9 stav 1 tačka 5 Zakona koji normira definiciju obrađivača. S tim u vezi, nije jasno da li prednje navedene poslove za potrebe DIK-a obavljaju lica koja su zaposlena u Službi Skupštine Crne Gore kao fizička lica ili ista predstavljaju stručnu Službu Skupštine imajući u vidu da Sporazum o stručno tehničkoj saradnji ne može biti valjani pravni osnov za povjeravanje poslova obrade shodno čl. 16 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Takođe, ostaje nejasno da li su ispunjeni uslovi u pogledu zaštite ličnih podataka shodno čl. 16 st. 3 Zakona o zaštiti podatka o ličnosti kojim je propisano da se povjeravanje obrade ličnih podataka može dati samo obrađivaču koji ispunjava uslove

za sprovođenje tehničkih, kadrovskih i organizacionih mjera za zaštitu ličnih podataka u skladu sa ovim zakonom, budući da u nadzoru ova pravna činjenica nije konstatovana.

Savjet Agencije je posebno cijenio činjenicu da su na osnovu predmetnog Sporazuma zaključeni ugovori o djelu, kojim su povjereni navedeni poslovi od strane DIK-a kao rukovaoca zbirki ličnih podataka, a koji u svojoj suštini predstavljaju povjeravanje poslova obrade ličnih podataka iz svog djelokruga drugom državnom organu ili fizičkim licima. Predmetni Ugovori o djelu ne sadrže bitne elemente predviđene Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti kojim se propisuje da se ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze rukovaoca i obrađivača ličnih podataka, a naročito obaveza obrađivača da postupa po upustvima rukovaoca.

Za potvrdu ovog stava, prethodno valja ukazati na vrstu ličnih podataka fizičkog lica čiji se lični podaci kao birača koji je podržao listu za izbor poslanika obrađuju od strane DIK-a. Dakle, ime i prezime, jmbg, datum rođenja, registarski broj lične karte/pasoša, zanimanje, prebivalište i potpis su lični podaci na osnovu kojih se nesporno može utvrditi identitet lica u smislu člana 9 stav 1 tačka 1 i 9 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Imajući u vidu svrhu prikupljanja koja je zakonom određena, kao i da jedan birač svojim potpisom može podržati jednu izbornu listu, jasno proizilazi da se predmetna vrsta ličnih podataka, u ovom kontekstu, odnosi na izražavanje političkog mišljenja tj. uvjerenja kroz ostvarivanje pasivnog biračkog prava (davanja potpisa podrške), te ista, zbog namjene obrade odnose na posebnu kategoriju ličnih podataka u smislu člana 9 stav 1 tačka 7 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Posebna kategorija ličnih podataka smije se prikupljati i dalje obrađivati samo u skladu s propisanim zakonskim uslovima datim u članu 13 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a obrada ličnih podataka mora biti posebno označena i zaštićena shodno stavu 2 ovog člana Zakona koji način označavanja i zaštite ličnih podataka shodno stavu 3 ovog člana je utvrđen Pravilnikom o načinu označavanja i zaštite posebne kategorije ličnih podataka objavljenim u "Službeni list Crne Gore", br. 011/11, što sprovedenim nadzorom nije konstatovano, a od bitnog je značaja za ispunjavanje formalnih obaveza za povjeravanje poslova obrade u dijelu uređenja pravnog odnosa između rukovaoca i obrađivača. Ovo naročito u pogledu obrade i zaštite posebne kategorije ličnih podataka u dijelu na koji način i pod kojim uslovima se vrši obrada ove kategorije ličnih podataka, gdje i kada se vrši obrada (ovdje se ne misli na rok, već na radno vrijeme), mjere zaštite koje se odnose na spriječavanje umnožavanja, kopiranja, prepisivanja i uništenja ličnih podataka, identifikacije elektronskog pristupa, povjerljivosti kao i druge mjere koje odgovaraju prirodi i karakteru posebne kategorije ličnih podataka shodno članu 16 st. 2, 3 i 4 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a koje predmetni Ugovori o djelu ne sadrže. Umjesto toga, u ugovorima o djelu uređeno je da su ugovorne strane saglasne da poslanik za naručioca obavlja prednje navedene poslove (član 1 stav 2 Ugovora), a da se, pritom, nijednom riječju ne pominju lični podaci, niti postoji pisana ugovorna obaveza data obrađivaču od strane DIK-a kao rukovaoca vezana za način obrade i zaštite ličnih podataka (prilikom uvida u papirnoj formi i dalje obrade elektronskim putem) shodno odredbama iz čl. 16 stav 2, a u smislu člana 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Povjeravanjem poslova, u konkretnom slučaju, DIK je morao da obezbijedi da, kad se obrada ličnih podataka vrši u njegovo ime, da ta obrada vrši u

skladu sa načelima zakonitosti, proporcionalnosti i svrhovitosti obrade ličnih podataka, shodno odredbi iz člana 4a stav 3 ovog Zakona, što nije slučaj.

Dalje, ugovori o djelu zavedeni su dana 13.08.2020. godine, iako je u članu 3 Ugovora uređeno da se isti zaključuje na period od 28.07.2020. do 13.08.2020. godine, jer ova činjenica jedino ukazuje na obavezu naručioca posla da poslenika isplati za izvršeni rad u tačno određenom periodu shodno Sporazumu o stručno tehničkoj saradnji. Ovdje valja napomenuti da utvrđivanje zakonitosti naknade, odnosno visine naknade dobijene za izvršene poslove, niti datum zavođenja predmetnog ugovora, nije u nadležnosti ove Agencije, već može biti predmet interesovanja drugih nadležnih organa.

Povjeravanje poslova obrade ličnih podataka od strane Državne izborne komisije fizičkim licima zaposlenim u Službi Skupštine Crne Gore je suprotno Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti.

S tim u vezi, odlučeno je kao u dispozitivu ovog Rješenja.

**Pravna pouka: Protiv ovog Rješenja može se pokrenuti Upravni spor u roku od 20 dana od dana prijema.**

**SAVJET AGENCIJE**  
**Predsjednik, Sreten Radonjić**

**Dostavljeno:**

- *Državnoj izbornoj komisiji;*
- *Podnosiocu Incijative;*
- *Odsjeku za nadzor;*
- *Arhivi.*